

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КОМЕНТАР
ДО ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО
ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

Частина 2

*Спільні мінімальні стандарти цивільного процесу в ЄС
Юрисдикція, визнання та виконання судових рішень
у цивільних і комерційних справах
Європейський виконавчий лист щодо незаперечних вимог
Європейський наказ про забезпечення коштів на рахунку
Строки та терміни в ЄС*

**Київ
ВД «Дакор»
2018**

УДК 347.9
ББК 67.310

К 32

Рекомендовано Вченою радою юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 4 від 29 листопада 2017 р.)

Рекомендовано Вченою радою факультету правничих наук Національного університету "Києво-Могилянська академія" (протокол № 11 від 18 грудня 2017 р.)

Рецензенти:

О. В. Дзера, д.ю.н., проф., професор кафедри цивільного права юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Заслужений юрист України, член-кор. НАПрН України;

Р. А. Петров, д.ю.н., проф., завідувач кафедри міжнародного і європейського права факультету правничих наук Національного університету "Києво-Могилянська академія"

Авторський колектив науково-практичного коментаря:

Ізарова Ірина, д.ю.н., доц., Київський національний університет імені Тараса Шевченка, загальний редактор (розділ 1; розділ 2, глави 3-8; розділ 3, спільно з Паничем Н. статті 1-3, 6, 9, 14 і 21);

Ковтун Анастасія, магістр права, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, LL.M., Національний Віденський університет (розділ 5);

Панич Назар, к.ю.н., ас. професора, Інститут права держав Східної Європи Кільського університету імені Крістіана Альбрехта (розділ 3, спільно з Ізаровою І. статті 1-3, 6, 9, 14 і 21);

Терехов Віктор, к.ю.н., ас. професора, Вільнюський університет (розділ 4);

Ханик-Посполітак Роксолана, к.ю.н., доц., Національний університет «Києво-Могилянська академія» (розділ 2, преамбула, глави 1 та 2).

Науково-практичний коментар до цивільного процесуального законодавства Європейського Союзу. Частина 2 / За заг. ред. І. Ізарової, кол. автор. Р. Ю. Ханик-Посполітак, Н. Ю. Панич, В. В. Терехов, А. С. Ковтун. – Київ : ВД Дакор, 2018. – 568 с.
ISBN 978-617-7020-86-7

Видання містить переклад українською мовою з постатейним коментарем законодавчих актів Європейського Союзу, якими визначено правила юрисдикції, визнання та виконання судових рішень, врегульовано порядок видачі Європейського виконавчого листа щодо незаперечних вимог, а також встановлено порядок видачі Європейського наказу про забезпечення коштів на рахунок, які застосовуються під час розгляду й вирішення цивільних і комерційних справ транскордонного характеру в державах – членах ЄС.

Важливою частиною видання є доповідь, яка містить рекомендації щодо запровадження спільних мінімальних стандартів цивільного процесу в державах – членах ЄС. Це крок назустріч справжньому єдиному простору правосуддя в ЄС та еволюційно новий ступінь розвитку цивільного процесуального права.

Цей науково-практичний коментар стане у нагоді всім, хто цікавиться питаннями цивільного процесуального права та основ європейського права.

УДК 347.9
ББК 67.310

ISBN 978-617-7020-86-7

© І. Ізарова, 2018
© ВД «Дакор»

Передмова	5
------------------------	---

Ізарова І.

Розділ 1. Common minimum standards of civil procedure in the EU –

Спільні мінімальні стандарти цивільного процесу в ЄС	9
--	---

1.1. Report with recommendations to the Commission on common minimum standards of civil procedure

in the EU, Committee on Legal Affairs, 06 June 2017 –

Доповідь, що містить рекомендації Комісії щодо спільних мінімальних стандартів цивільного процесу в ЄС, Комітет з правових питань від 06 червня 2017 р.	9
--	---

1.2. Working Document Establishing common minimum standards for civil procedure in the European Union –

the legal basis, Committee on Legal Affairs, 21 December 2015 –

Робочий документ щодо запровадження спільних мінімальних стандартів цивільного процесу в Європейському Союзі, Комітет з правових питань, від 21 грудня 2015 р.	77
---	----

Ханик-Посполітак Р., Ізарова І.

Розділ 2. Jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters (Regulation (EU)

No. 1215/2012 of the European Parliament and of the Council on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters of 12 December 2012) –

Юрисдикція, визнання та виконання судових рішень у цивільних і комерційних справах (Регламент (ЄС)

№ 1215/2012 про юрисдикцію, визнання та виконання судових рішень у цивільних і комерційних справах, ухвалений 12 грудня 2012 р.)	93
--	----

Панич Н., Ізарова І.

Розділ 3. European Enforcement Order for uncontested

claims (Regulation (EC) No. 805/2004 of the European Parliament and the Council of 21 April 2004 creating a European

Enforcement Order for uncontested claims (EEO Regulation або EEO) –

Європейський виконавчий лист щодо незаперечних вимог (Регламент (ЄС) № 805/2004 Європейського парламенту і Ради від 21 квітня 2004 р. про Європейський виконавчий лист щодо незаперечних вимог) 219

Терехов В.

Розділ 4. European Account Preservation Order procedure (Regulation (EU) No. 655/2014 of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 establishing a European Account Preservation Order procedure to facilitate cross-border debt recovery in civil and commercial matters) –

Процедура видачі Європейського наказу про забезпечення коштів на рахунку(Регламент (ЄУ) № 655/2014 Європейського парламенту і Ради від 15 травня 2014 р. про запровадження процедури видачі Європейського наказу про забезпечення вимог для полегшення стягнення боргів у цивільних і комерційних справах транскордонного характеру) 340

Ковтун А.

Розділ 5. Time Limit Regulation (Regulation (EEC, Euratom) No 1182/71 of the Council of 3 June 1971 determining the rules applicable to periods, dates and time limits)–

Правила обчислення строків (Регламент (ЕЕС, EURATOM) № 1182/71 Європейської Ради від 3 червня 1971 р. про визначення правил, що застосовуються до строків, дат та термінів) 546

Словник термінів 553

Список використаних джерел 556

ПЕРЕДМОВА

Минуло понад 20 років з часу публікації звіту Марселя Сторма, який став ключовим документом для подальшого розвитку ідеї доступності правосуддя в Європі та визначив основні тенденції реформування цієї галузі права в усьому світі. Думки, що пролунали в цьому проекті, відображають еволюційний крок назустріч особі, яка звертається до суду, в межах внутрішнього ринку ЄС. Упродовж останніх кількох століть принцип державного суверенітету зумовив появу особливих механізмів визнання та виконання судових рішень іноземних держав, які кожна держава певною мірою обмежувала на власній території за допомогою процедури так званої екзекватури. І саме сьогодні ми є свідками непересічних подій, коли суди об'єднаної європейської спільноти починають застосовувати єдині положення для розгляду і вирішення цивільних справ, створюючи тим самим надійне підґрунтя для захисту прав осіб високого рівня. Майбутній єдиний Цивільний процесуальний кодекс Європейського Союзу вже означено у документах спільноти, і це засвідчує прагнення європейців до розбудови справжнього європейського простору правосуддя. Те, що багатьом ще вчора здавалося нездійсненним, завтра стане реальністю нашого життя.

Виходячи з ідей єдиного гармонізованого цивільного процесу Європейського Союзу, друга частина видання науково-практичного коментаря цивільного процесуального законодавства відкривається положеннями законопроекту та робочого документа, що присвячені питанням запровадження спільних мінімальних стандартів цивільного процесу в ЄС. Це якісно новий етап гармонізації цієї галузі права, що відображає загальне прагнення спільноти до визначення єдиних підходів до основних положень цивільного процесу, які, за задумом авторів цих реформ, мають застосовуватися як до транскордонних, так і до внутрішніх спорів. Як зазначається в тексті запропонованої Директиви, її метою є зближення цивільного процесу, з тим щоб забезпечити повне дотримання права на справедливий судовий розгляд, закріплене статтею 47 Хартії основних прав Європейського Союзу та статтею 6 Європейської конвенції з прав людини і основоположних свобод, шляхом встановлення мінімальних стандартів щодо початку, проведення і завершення провадження з розгляду цивільних справ у судах держав-членів.

Серед запропонованих стандартів цивільного процесу, що потребують гармонізації, є положення щодо більш широкого тлума-

чення поняття транскордонних справ, визначення загальних зобов'язань держав-членів щодо забезпечення засобів, процедур та заходів ефективного судового захисту, вимог до проведення усних слухань (судових засідань), застосування тимчасових та інших забезпечувальних заходів, так званої процедурної продуктивності, мотивованості рішень, загальних принципів щодо управління провадженням, порядку надання доказів, залучення судових експертів, особливостей врегулювання спору без судового розгляду, розподілу судових витрат, надання правової допомоги, а також вимоги щодо унеможливлення зловживань фінансуванням, за рахунок якого особа звертається до суду. Серед таких стандартів також є порядок вручення документів, забезпечення права на адвоката у цивільному судочинстві, доступу до інформації, тлумачення та перекладу основних документів, визначення обов'язків сторін та їх представників, вимоги до публічного судового розгляду, забезпечення незалежності та неупередженості судів. Тобто, як бачимо, серед запропонованих принципів є вже знайомі та реалізовані в національному законодавстві України інститути, але є й нові положення, що потребують активного дослідження.

Видання також доповнено перекладом робочого документа щодо запровадження спільних мінімальних стандартів цивільного процесу в Європейському Союзі, що був підготовлений 21 грудня 2015 р. Комітетом з правових питань. У ньому, зокрема, відстоюється позиція, відповідно до якої запровадження спільних мінімальних стандартів у цивільному судочинстві відбудеться не за допомогою одноразової дії, а через складний процес, який тільки розпочинається. Правовою основою для цього процесу стали положення Договору про функціонування ЄС, положення яких надають останньому відповідну компетенцію для забезпечення нормального функціонування внутрішнього ринку.

Ці документи не потребують коментаря, оскільки доповнені детальними поясненнями запропонованого законодавчого акта, які й становлять науковий і практичний інтерес. Хочеться окремо згадати автора цих доповідей, д-ра Еміля Радева (*Emil Radev*), який є членом 41-х та 42-х Національних зборів і різних комітетів, зокрема, Комітету з правових питань, членом Європейського парламенту з 2014 р. В одному з інтерв'ю він зазначив, що застосування загальних принципів забезпечить однаково рівний захист прав та обов'язків сторін у процесі, що сприятиме вільному руху та визнанню судових рішень у Союзі. Не перебільшуючи, можна сказати, що це є

метою, на яку спрямовано активні дії не лише законодавців ЄС, а й усіх без винятку науковців та практиків, це ідея та головне завдання цивільного судочинства.

Безсумнівно, серед положень цивільного процесуального законодавства ЄС питання, пов'язані з визначенням компетентного суду, з визнанням та виконанням ухвалених судових рішень у різних державах, є одними з основних. Реформа 2015 р. призвела до скасування екзекватури, яка впродовж останніх років набула характеру умовної процедури, результат якої можна було передбачити на 90–99%. Забезпечення повноцінного режиму вільного обігу судових рішень у Спільноті є відображенням високого рівня довіри до судових систем держав-членів та прагненням до подальшої розбудови єдиного простору правосуддя. Поступове запровадження такого режиму зумовило потребу дотримання єдиних стандартів судового розгляду справ транскордонного характеру, передусім з огляду на те, що судові рішення є результатом розгляду справи. Таким чином, ухвалення Регламенту № 1215/2012 відіграло надзвичайно важливу роль для становлення цивільного процесу ЄС як цілісної системи судового захисту прав.

Запровадження Європейського виконавчого листа щодо незапечених вимог (*European Enforcement Order for uncontested claims*) стало першим кроком із запровадження автоматичного визнання судових рішень у ЄС без будь-яких проміжних розглядів, скасування підстав для відмови у виконанні для конкретних справ і встановлення мінімальних стандартів розгляду цих спорів. Регламент № 805/2004 забезпечує спрощений порядок визнання судових рішень на території всього ЄС, а виданий в результаті Європейський виконавчий лист автоматично виконується в усіх державах-членах без будь-яких проміжних або додаткових процедур, що надзвичайно важливо в умовах функціонування внутрішнього ринку в багатомільйонному міждержавному об'єднанні.

Подальший розвиток цивільного процесу ЄС спрямований на забезпечення єдиних підходів до здійснення конкретних процесуальних дій і на захист інтересів учасників транскордонного спору. Зокрема, в умовах запроваджених комплексних процедур з розгляду та вирішення дрібних спорів, видачі судового наказу, єдиних механізмів визнання судових рішень доволі гостро постало питання про забезпечення вимог у цивільному процесі. Звернення до суду має на меті передусім здійснення захисту порушених прав, що повинно гарантувати реальність виконання судового рішення. Немо-

жливість виконати ухвалене судове рішення і захистити порушені права зводить нанівець зусилля, спрямовані на розгляд і вирішення цієї справи судом, тому забезпечення вимог позивача і стягувача має надзвичайно велике значення.

Єдина система автоматизованого арешту коштів на банківському рахунку на загальноєвропейському рівні запроваджується сьогодні за допомогою Регламенту (EU) № 655/2014 від 15 травня 2014 р., який набрав чинності 18 січня 2017 р. Це, безумовно, сприяє ефективному функціонуванню всієї системи цивільного процесу ЄС та захисту й відновленню порушених прав у транскордонних спорах.

Велике значення для науки та практики цивільного процесу має також Регламент № 1182/71 від 3 червня 1971 р., яким було уніфіковано правила про визначення строків, дат і термінів, який було теж вміщено в цьому виданні.

Насамкінець хочу висловити щиру вдячність колегам, які підтримали ідею поширення в Україні знань про право Європейського Союзу, долучилися до процесу активного дослідження основного цивільного процесуального законодавства ЄС і доклали зусиль для підготовки цього видання, яке побачило світ на порозі серйозних глобалізаційних перетворень. Дякую д-ру **Роксолані Ханик-Посполітак**, Національний університет «Києво-Могилянська академія», д-ру **Назару Паничу**, Інститут права держав Східної Європи Кільського університету імені Крістіана Альбрехта, д-ру **Віктору Терехову**, Вільнюський університет, а також магістру права **Анастасії Ковтун**, Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Безмежно дякую нашим рецензентам за підтримку – д-ру **Олександру Дзері** та д-ру **Роману Петрову**, а також колективам юридичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка та факультету правничих наук НаУКМА за рекомендацію.

Дякую також всім, хто надав допомогу в редагуванні, коригуванні та публікації цього видання: Ірині Букреєвій, Марині Криворученко, Наталії Шляпніковій.

Хочу висловити сподівання авторського колективу про те, що в умовах активного реформування цивільного процесуального законодавства України стане корисним досвід Європейського Союзу як унікального формування, що в умовах реалізації принципів пропорційності та субсидіарності у своєму праві увібрало найефективніші інститути та механізми регулювання суспільних відносин.

Загальний редактор видання
Ірина Ізарова

COMMON MINIMUM STANDARDS OF CIVIL PROCEDURE IN THE EU –

СПІЛЬНІ МІНІМАЛЬНІ СТАНДАРТИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ЄС

1.1. Report with recommendations to the Commission on common minimum standards of civil procedure in the EU Committee on Legal Affairs, 06 June 2017 –

Доповідь, що містить рекомендації Комісії
щодо спільних мінімальних стандартів
цивільного процесу в ЄС, Комітет з правових
питань, 06 червня 2017 р.

**Motion for a European
parliament resolution with
recommendations to the
Commission on common
minimum standards
of civil procedure in the EU
(2015/2084(INL))**

The European Parliament,
– having regard
to Article 225 of the Treaty
on the Functioning of the
European Union (TFEU),
– having regard to Article 67(4)
TFEU and 81(2) TFEU,

**Пропозиція для резолюції
Європейського парламенту
з рекомендаціями
для Комісії про спільні міні-
мальні стандарти цивільно-
го процесу в ЄС
(2015/2084(INL))**

Європейський парламент,
– беручи до уваги статтю 225
Договору про функціонування
Європейського Союзу (ДФЄС),
– беручи до уваги частину
4 статті 67 та частину 2 статті 81
ДФЄС

– having regard to Article 19(1) of the Treaty of the European Union (TEU) and Article 47 of the Charter of Fundamental Rights of the European Union (the ‘Charter’),
 – having regard to Article 6 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (ECHR) and to the relevant case-law thereof,

– having regard to the working document on ‘Establishing common minimum standards for civil procedure in the European Union – the legal basis’,

– having regard to the European Added Value Assessment study from the European Added Value Unit of the European Parliament Research Service (EPRS) entitled ‘Common minimum standards of civil procedure’,

– having regard to the in-depth analysis from the Members’ Research Service of the EPRS entitled ‘Europeanisation of civil procedure: towards common minimum standards?’¹,

–having regard to the in-depth analysis from the Directorate General for internal policies entitled ‘Harmonised rules and minimum standards in the European law of civil procedure’²,

– беручи до уваги пункт 1 статті 19 Установчого договору Європейського Союзу (ДФЄС) та статтю 47 Хартії основних прав Європейського Союзу («Хартія»),
 – беручи до уваги статтю 6 Конвенції про захист прав людини та основних свобод (ЄКПЛ) та відповідну судову практику,

– беручи до уваги робочий документ «Про встановлення спільних мінімальних стандартів цивільного процесу в Європейському Союзі – правова основа»,

– з огляду на дослідження Європейської системи додаткової вартості від Організації Європейської додаткової вартості Дослідницького Центру Європейського парламенту (ДЦЄП) під назвою «Спільні мінімальні стандарти цивільного процесу»,

– зважаючи на поглиблений аналіз Служби досліджень держав-членів ДЦЄП, що має назву «Європеїзація цивільного процесу: до спільних мінімальних стандартів?»

– з огляду на поглиблений аналіз Генерального директорату з внутрішньої політики «Гармонізовані правила та мінімальні стандарти в Європейському праві цивільного процесу»,

¹Europeanisation of civil procedure: towards common minimum standards [Electronic resource]. – Mode of access : http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2015/559499/EPRS_IDA%282015%29559499_EN.pdf.

²Harmonised rules and minimum standards in the European law of civil procedure’ Prof. Dr. Dres. h.c. Burkhard HESS, Max Planck Institute Luxembourg for Procedural Law [Electronic resource]. – Mode of access : [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2016/556971/IPOL_IDA\(2016\)556971_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2016/556971/IPOL_IDA(2016)556971_EN.pdf).

- having regard to the European Law Institute (ELI)/ International Institute for the Unification of Private law (UNIDROIT) project on 'From Transnational Principles to European Rules of Civil Procedure'¹,
- having regard to the American Law Institute (ALI)/ UNIDROIT 'Principles of Transnational Civil Procedure'²,
- having regard to the 'Study on the approximation of the laws and rules of the Member States concerning certain aspects of the procedure for civil litigation', the so-called 'Storme Report'³,
- having regard to the preliminary set of provisions for the Rules of Procedure of the Unified Patent Court,
- having regard to the European *acquis* in the area of civil justice co-operation,
- зважаючи на проект Європейського інституту права (ELI) та Міжнародного інституту уніфікації приватного права (UNIDROIT) «Від транскордонних принципів до європейських правил цивільного процесу»;
- беручи до уваги проект Американського інституту права (ALI) та UNIDROIT «Принципи транскордонного цивільного процесу»,
- беручи до уваги «Дослідження щодо наближення законів та правил держав-членів щодо деяких аспектів процедури цивільного судочинства», так званий Звіт Сторма,
- зважаючи на низку попередніх положень для Правил процедури Єдиного патентного суду,
- беручи до уваги європейський *acquis* у сфері співробітництва в галузі цивільного правосуддя,

¹ From Transnational Principles to European Rules of Civil Procedure [Electronic resource]. – Mode of access : http://www.europeanlawinstitute.eu/projects/current-projects-contd/article/from-transnational-principles-to-european-rules-of-civil-procedure-2/?tx_ttnews%5BbackPid%5D=179508&cHash=78dc1e71ac8a0e9b4cb56bdf4801de95.

Див. також: Ізарова І.О. Теоретичні засади цивільного процесу ЄС : Монографія / І. О. Ізарова. – Київ : ВД Дакор, 2015. – 336 с. – С. 52–64.

² American Law Institute (ALI)/ UNIDROIT 'Principles of Transnational Civil Procedure' [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.unidroit.org/english/principles/civilprocedure/ali-unidroitprinciples-e.pdf>. Див. також: Ізарова І.О. Теоретичні засади цивільного процесу ЄС : Монографія / І. О. Ізарова. – Київ : ВД Дакор, 2015. – 336 с. – С. 39–51.

³ Storme M. Approximation of the laws and rules of the Member States concerning certain aspects of the procedure for civil litigation. Final Report. – Dordrecht, 1994. Див. також: Ізарова І. О. Майбутнє цивільного процесуального законодавства в Європі: проект М. Сторма / І. О. Ізарова // Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Серія «Право». – 2014. – № 24. – Вип. 29. – Т. 1. – С. 144–148.

- having regard to the case-law of the Court of Justice of the European Union (CJEU) on the principles of national procedural autonomy and effective judicial protection¹,
- having regard to the 2016 EU Justice Scoreboard²,
- having regard to the 2016 CEPEJ Studies No 23 on ‘European judicial systems: efficiency and quality of justice’³,
- having regard to the 2016 EJTN ‘Judicial Training Principles’⁴,
- having regard to its resolution of 2 April 2014 *on the mid-term review of the Stockholm programme*,
- having regard to Rules 46 and 52 of its Rules of Procedure,
- having regard to the report of the Committee on Legal Affairs (A8-0210/2017),
- беручи до уваги прецедентне право Суду Європейського Союзу (СЄС) на принципах національної процесуальної автономії та ефективного судового захисту,
- беручи до уваги Інформаційне табло ЄС з питань правосуддя 2016 р.,
- беручи до уваги дослідження Європейської Комісії з ефективності правосуддя 2016 р. доповідь № 23 «Про європейські судові системи: ефективність та якість правосуддя»,
- з огляду на «Принципи підготовки суддів» Європейської системи судових тренінгів (ЄССТ) 2016 р.;
- беручи до уваги свою резолюцію від 2 квітня 2014 р. щодо проміжного звіту про виконання Стокгольмської програми,
- беручи до уваги Правила 46 та 52 своїх Правил процедури,
- беручи до уваги доповідь Комітету з правових питань (A8-0210 / 2017),

¹ Див. *inter alia*: judgment of 16 December 1976, *Comet BV v Produktschap voor Siergewassen*, 45/76, ECLI:EU:C:1976:191 and judgment of 15 May 1986, *Marguerite Johnston v Chief Constable of the Royal Ulster Constabulary*, 222/84, ECLI:EU:C:1986:206. Див. також: Комарова Т. В. Юрисдикція Суду Європейського Союзу: Монографія. – Харків: Право, 2010. – 360 с. – С. 276.

² 2016 EU Justice Scoreboard [Electronic resource]. – Mode of access : http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/scoreboard/index_en.htm.

³ 2016 CEPEJ Studies No 23 on ‘European judicial systems: efficiency and quality of justice’ [Electronic resource]. – Mode of access : https://www.coe.int/T/dghl/cooperation/cepej/evaluation/2016/publication/REV1/2016_1%20-%20CEPEJ%20Study%2023%20-%20General%20report%20-%20EN.pdf.

⁴ Доступне онлайн: http://www.ejtn.eu/PageFiles/15756/Judicial%20Training%20Principles_EN.pdf

CJEU case-law on national procedural autonomy and effective judicial protection

A. whereas according to the CJEU's settled case-law on the principle of procedural autonomy, where there are no Union rules on the procedural aspects of a Union law related dispute, Member States are responsible for designating the courts having jurisdiction and for determining the details regarding procedures to be followed in respect of actions initiated to ensure the protection of rights conferred by the Union;

B. whereas according to that same case-law, national priority for procedural rules is subject to two important conditions: national procedural rules cannot be less favourable when applied to Union law related disputes than when applied to similar actions of a domestic nature (the principle of equivalence) and should not be framed in such a way that they render the enforcement of Union rights and obligations impossible in practice or excessively difficult (the principle of effectiveness);

Практика ССЕС щодо національної процедурної автономії та ефективного судового захисту

А. оскільки згідно з встановленою прецедентною практикою Суду Справедливості Європейського Союзу (ССЕС) щодо принципу процедурної автономії, у разі відсутності правил Союзу щодо процесуальних аспектів спору, що регулюється законодавством Союзу, держави-члени несуть відповідальність за призначення судів, що мають відповідну юрисдикцію, та для визначення деталей процедур, яких слід дотримуватись, подаючи позови на забезпечення захисту прав, наданих Союзом;

В. згідно з тим самим прецедентним правом, національний пріоритет процесуальних правил підпорядковується двом важливим умовам: національний процесуальний кодекс не може бути менш сприятливим, у разі коли він застосовується до спорів, що регулюються законодавством Союзом, ніж тоді, коли він застосовується до подібних спорів національного характеру (принцип еквівалентності), і не має бути так, що він не забезпечує можливості реалізації прав і обов'язків Союзу на практиці або надзвичайно ускладнює це (принцип ефективності);

C. whereas in the absence of Union provisions harmonising procedural rules, Member States' primacy to provide procedural rules for the enforcement of rights conferred by the Union does not extend to the introduction of new remedies in national legal orders to ensure the applicability of Union law;¹

D. whereas the body of case law established by the CJEU facilitates it in its cooperation with courts at Member State level, while improving understanding of Union law on the part of the citizens and of such courts;

The Charter

E. whereas the right to an effective remedy and to a fair trial, as enshrined in Article 47 of the Charter and in Article 6 ECHR, constitutes one of the fundamental guarantees for the respect of the rule of law and democracy and is inextricably linked to civil procedure as a whole;

F. whereas despite the fact that Article 47 of the Charter is binding, and Article 6 ECHR constitutes a general principle of Union law, the level of protection of the right to a fair trial in civil procedure, and in particular the balance

C. оскільки за відсутності єдиних гармонізованих процесуальних правил Союзу держави-члени мають перевагу щодо регулювання процесуальних відносин щодо реалізації прав, наданих Союзом, це не унеможливорює і не обмежує запровадження нових засобів правового захисту в національному законодавстві для забезпечення реалізації законодавства Союзу;

D. враховуючи те, що судова практика ССЄС полегшує співпрацю судів на рівні держав-членів, водночас покращуючи розуміння законодавства Союзу з боку громадян і таких судів;

Хартія

E. враховуючи, що право на ефективний засіб правового захисту та справедливий судовий розгляд, закріплені в статті 47 Хартії та в статті 6 ЄКПЛ, є одними з основних гарантій поваги до верховенства права та демократії, і вони нерозривно пов'язані з цивільним процесом у цілому;

F. незважаючи на те, що стаття 47 Хартії є обов'язковим положенням, а стаття 6 ЄКПЛ є загальним принципом Союзного права, рівень захисту права на справедливий судовий розгляд у цивільному процесі та, зокрема,

¹ See inter alia: judgment of 13 March 2007, Unibet (London) Ltd and Unibet (International) Ltd v Justitiekanslern, C-432/05, ECLI:EU:C:2007:163.

between the claimant's right of access to justice and the defendant's rights of the defence, is not harmonised across the EU;

G. whereas nevertheless, as a fundamental right, the right to a fair trial has been supplemented by several procedural secondary Union law acts, including the Small Claims Regulation¹, the Legal Aid Directive², the Collective Redress Recommendation³, the Consumer Injunctions Directive⁴ and the Competition Damages Directive⁵;

The Union acquis in civil justice cooperation

H. whereas European citizens, especially those who move across borders, are currently far more likely to come into contact with the civil procedure systems of another Member State;

баланс між правом заявника на доступ до правосуддя та правом відповідача на захист не гармонізовані в ЄС;

G. беручи до уваги те, що основним є право на справедливий судовий розгляд, яке було доповнено кількома процесуальними підзаконними актами Союзного законодавства, включаючи Регламент про процедуру вирішення дрібних спорів, Директиву про правову допомогу, Рекомендацію щодо колективних позовів, Директиву про судові заборони у споживацьких спорах та Директиву про збитки від недобросовісної конкуренції;

Союзне *acquis* щодо співробітництва у сфері цивільного правосуддя

H. враховуючи, що європейські жителі, передусім ті, хто перетинають кордони, сьогодні набагато частіше контактують із цивільним процесом іншої держави-члена;

¹ Regulation (EC) No 861/2007 of the European Parliament and of the Council of 11 July 2007 establishing a European Small Claims Procedure.

² Council Directive 2002/8/EC of 27 January 2003 to improve access to justice in cross-border disputes by establishing minimum common rules relating to legal aid for such disputes.

³ Commission Recommendation of 11 June 2013 on common principles for injunctive and compensatory collective redress mechanisms in the Member States concerning violations of rights granted under Union law.

⁴ Directive 2009/22/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on injunctions for the protection of consumers' interests.

⁵ Directive 2014/104/EU of the European Parliament and of the Council of 26 November 2014 on certain rules governing actions for damages under national law for infringements of the competition law provisions of the Member States and of the European Union.

I. whereas minimum procedural standards at Union level could contribute to the modernisation of national proceedings, a level playing field for businesses and increased economic growth thanks to effective and efficient judicial systems, while at the same time facilitating citizens' access to justice in the Union and helping to uphold the fundamental freedoms of the Union;

J. whereas increasingly, the Union legislature addresses issues of civil procedure not only horizontally, as with optional instruments,¹ but also in a sector-specific manner, within various policy fields, such as intellectual property², consumer protection or, recently, competition law;

K. whereas the piecemeal nature of the procedural harmonisation at Union level has been repeatedly criticised and the emergence of such sector-specific Union law of civil procedure challenges the coherence of both domestic

I. оскільки мінімальні процедурні стандарти на рівні Союзу могли б сприяти модернізації національних судових систем, створенню рівних умов для бізнесу та збільшенню економічного зростання за рахунок ефективної та продуктивної судової системи, одночасно сприяючи доступу громадян до правосуддя в Союзі і допомагаючи підтримувати основні свободи Союзу;

J. оскільки законодавча влада все більше розглядає питання цивільного процесу не лише у горизонтальній площині, як опційний або альтернативний інструмент, а й специфічно секторально, торкаючись різних правових інститутів, таких як інтелектуальна власність, захист прав споживачів або, останнім часом, законодавства про конкуренцію;

K. оскільки партикулярний характер процесуальної гармонізації на рівні Союзу неодноразово критикувався і виникнення подібного секторального законодавства Союзу у сфері цивільного процесу не сприятиме узо-

¹ See for instance the European Small Claims Regulation and the European Account Preservation Order Regulation. Див. детальніше главу 4 цього видання, а також : Ізарова І. О. Науково-практичний коментар до цивільного процесуального законодавства Європейського Союзу: перші загальноєвропейські процедури розгляду і вирішення цивільних та комерційних справ транскордонного характеру — видачі Європейського судового наказу й вирішення дрібних спорів. Частина 1 / І. О. Ізарова ; пер. з англ. І. О. Ізарової, А. В. Сизової. — Київ : ВД «Дакор», 2016. — 308 с.

² Directive 2004/48/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the enforcement of intellectual property rights.

civil procedure systems as well as of the various Union instruments;

L. whereas the proposed directive is aimed at introducing a framework for civil justice adjudication by systematising existing Union rules of civil procedure and extending their scope of application to all matters falling within the scope of Union law;

M. whereas the proposed directive is designed to help to achieve a more coordinated, coherent and systematic approach to civil justice systems not limited by the borders, interests and resources of an individual country;

The legal basis of the proposal

N. whereas pursuant to Articles 4(1) and 5(1) TEU (principle of conferral) the Union may legislate in a given area only if it has explicit competence to do so and in so far as it complies with the principles of subsidiarity and proportionality;

O. whereas within the existing Treaty framework, the main legal basis for the harmonisation of civil procedure is provided for in Title V

дженості національних систем цивільного процесу та інструментів Союзу;

L. враховуючи, що запропонована директива спрямована на запровадження основи цивільного судочинства шляхом систематизації чинних правил цивільного процесу Союзу та розширення їх сфери застосування на всі справи, що підпадають під сферу дії законодавства Союзу;

M. враховуючи, що запропонована директива сприятиме запровадженню більш скоординованого, узгодженого та комплексного підходу до цивільного судочинства, що не обмежуються кордонами, інтересами та ресурсами окремої країни;

Правова база пропозиції

N. незважаючи на те, що відповідно до частини 1 статті 4 та частини 1 статті 5 Установчого договору Європейського Союзу (принцип наділення повноваженнями), Союз може ухвалювати законодавство у певній сфері лише у тому разі, якщо він має чітко визначену компетенцію та якщо це відповідає принципам субсидіарності та пропорційності;

O. враховуючи, що в межах існуючого Установчого Договору основна правова база для гармонізації цивільного процесу передбачена в роз-

TFEU, in the Area of Freedom, Security and Justice;

P. whereas the requirement of a cross-border element for Union competence to be established has been maintained under the Lisbon Treaty, with the result that Union action in the area of civil justice is only possible if there are connecting factors in a case (e.g. residence, place of performance, etc.) pointing to at least two different Member States;

Q. whereas the general provision of Article 114 TFEU on the approximation of the provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States which have as their object the establishment and functioning of the internal market has been and is still being used as the legal basis for a wide range of sector-specific directives which harmonise certain aspects of civil procedure, such as for example the Intellectual Property Rights Enforcement Directive (IPRED) and the most recent Directive on Antitrust Damages;

R. whereas pursuant to Article 67(4) TFEU the Union should facilitate access to

ділі V ДФЄС, в положеннях про свободи, безпеку та правосуддя;

Р. враховуючи, що вимога щодо наявності транскордонного елемента для застосування компетенції Союзу має бути відповідно до Лісабонської угоди, в результаті дії Союзу у сфері цивільного правосуддя можливі лише за наявності кількох взаємопов'язаних елементів у справі (наприклад, місце проживання, місце розгляду справи тощо), що пов'язані з щонайменше двома різними державами-членами;

Q. оскільки загальне положення статті 114 ДФЄС про те, що наближення положень може бути встановлене законодавством, регламентами або адміністративними заходами держав-членів, а їх метою є розбудова та забезпечення функціонування внутрішнього ринку, як і було, так і є правовою базою для широкого кола галузевих директив, які гармонізують певні аспекти цивільного процесу, такі як, наприклад, Директива про захист прав інтелектуальної власності (IPRED) та найсучасніша Директива про збитки від недобросовісної конкуренції, пов'язані з антимонопольним правом;

Р. враховуючи, що згідно з частиною 4 статті 67 Європейського Союзу останній

justice, particularly through the principle of mutual recognition of judicial and extra-judicial decisions in civil matters, as exemplified in Article 81 TFEU;

Mutual Trust in the European Judicial Area

S. whereas the free movement of judicial decisions is intertwined with the need to create a sufficient level of mutual trust between judicial authorities of the various Member States as regards in particular the level of protection of procedural rights;

T. whereas 'mutual trust' is understood in this context as the confidence that Member States should have in each other's legal and judicial systems, and results in a prohibition on reviewing the actions of other States and their judiciaries;

U. whereas the principle of mutual trust serves for more legal certainty, providing citizens and businesses of the Union with sufficient stability and predictability;

V. whereas implementation of, and compliance with, the principle of mutual recognition of judgments, coupled with the approximation of laws, facilitates cooperation between the authorities and the legal protection of individual rights;

має сприяти доступу до правосуддя, зокрема через принцип взаємного визнання судових та позасудових документів у цивільних справах, як це зазначено в статті 81 ДФЄС;

Взаємна довіра в Просторі Європейського Правосуддя

S. враховуючи, що вільний обіг судових рішень пов'язаний з необхідністю досягнення достатнього рівня взаємної довіри між судовими органами різних держав-членів щодо, зокрема, рівня захисту процесуальних прав;

T. враховуючи, що термін «взаємна довіра» в цьому контексті розуміється як довіра, яку держави-члени повинні мати в межах правових і судових систем один одного, що тягне за собою заборону перегляду дій інших держав та їх судів;

U. оскільки принцип взаємної довіри слугує для більшої правової визначеності, забезпечуючи громадянам та підприємствам Союзу достатню стабільність і передбачуваність;

V. враховуючи, що реалізація та дотримання принципу взаємного визнання судових рішень разом з наближенням законодавства полегшує діяльність влади, спрямовану на захист прав громадян;

W. whereas a system of Union common minimum standards in the form of principles and rules, would serve as a first step for convergence of national regulations concerning civil procedure, establishing a balance between the fundamental rights of litigants in the interest of full mutual trust between the judicial systems of the Member States;

X. whereas the existence of, and respect for, procedural guarantees for the efficiency and efficacy of civil proceedings and the equal treatment of the parties are desirable and indeed necessary to ensure mutual trust;

Y. whereas the enactment of such a system of common minimum standards would also set a minimum level of quality of civil proceedings across the Union, thus contributing not only to the reinforcement of mutual trust between judiciaries, but also to the smoother operation of the internal market, as it is estimated that the procedural differences among Member States may, inter alia, constitute disturbances to trade and can deter businesses or consumers from exercising their internal market rights;

W. враховуючи, що система спільних мінімальних стандартів Союзу у формі принципів та правил слугуватиме першим кроком для зближення національних норм, що регулюють цивільні процесуальні відносини, встановлення балансу між основними правами учасників і інтересами забезпечення повної взаємної довіри між судовими системами держав-членів;

X. оскільки наявність і, відповідно, повага до процесуальних гарантій ефективності та продуктивності цивільного судочинства та забезпечення рівноправності сторін є бажаними та дійсно необхідними для забезпечення взаємної довіри;

Y. оскільки прийняття такої системи спільних мінімальних стандартів також забезпечить мінімальний рівень якості цивільного судочинства в усьому Союзі, що сприятиме не лише зміцненню взаємної довіри між судовими органами, а й вільному функціонуванню внутрішнього ринку Союзу, оскільки, як було зазначено, процесуальні відмінності між державами-членами можуть, серед іншого, створювати проблеми для торгівлі та перешкоджати підприємству або споживачеві реалізувати свої права на внутрішньому ринку;

Other considerations

Z. whereas the approximation of procedural regimes in the Union is necessary; whereas the proposed Directive is meant to be a first step in the process of further harmonisation and convergence of Member States' civil justice systems and of the creation of a Union Code of Civil Procedure in the longer-term;

AA. whereas the proposed Directive does not affect either the judicial organisation of the Member States or the principal characteristics of the manner in which civil litigation is conducted but facilitates more efficient national procedural rules;

AB. whereas it is therefore of the utmost importance to adopt and to properly implement legislation providing for the adoption of common minimum standards of civil procedure in the Union;

CJEU case-law on national procedural autonomy and effective judicial protection

1. Notes the pivotal role of the Court of Justice in establishing the foundations of the Union civil procedure, having shaped the understanding of what civil procedure means for the Union legal system;

Інші міркування

Z. враховуючи необхідність наближення процесуальних систем у Союзі; враховуючи, що запропонована Директива має стати першим кроком у процесі подальшої гармонізації та конвергенції цивільного судочинства держав-членів та створення у більш довгостроковій перспективі Цивільного процесуального кодексу Союзу;

А.А. Враховуючи, що запропонована Директива не впливає ні на судову організацію держав-членів, ні на основні характеристики способів регулювання судового процесу, але сприяє запровадженню найефективніших національних процесуальних правил;

АВ. враховуючи, що найголовнішим є важливість прийняття та належного застосування законодавства, яке передбачає ухвалення спільних мінімальних стандартів цивільного процесу в Союзі;

Практика ССЄС щодо національної процесуальної автономії та ефективного судового захисту

1. Відзначає провідну роль Суду в створенні основ цивільного процесу Союзу, формуючи розуміння того, що цивільний процес означає для правової системи Союзу;

2. Underscores however that while some procedural standards which are nowadays accepted as part of the Union procedural system were ascertained in the CJEU case-law, the contribution of the CJEU should ultimately be seen as standard-interpreting rather than standard-setting;
 3. Stresses therefore that the rich experience of the CJEU in reviewing remedial and procedural rules as well as the compromises and the competing values the CJEU pursues are very instructive and should be taken into account for the purposes of introducing a horizontal umbrella instrument of a legislative nature containing common standards of civil procedure;

The Charter

4. Stresses that with regard to fair trial and access to justice, cooperation networks and databases enhancing judicial cooperation and exchange of information should be maintained and further expanded;
 5. Warmly welcomes therefore the developments in e-justice, and most notably the creation of the European Judicial Network and of the European e-Justice Portal, which is to become a one-stop-shop in the area of justice in the Union;

2. Наголошує, що хоча деякі процесуальні стандарти, які нині приймаються як частина процесуальної системи Союзу, були встановлені в практиці ССЄС, внесок ССЄС, зрештою, слід розглядати як єдині підходи до тлумачення, а не стандартизацію;

3. Акцентує увагу, таким чином, що багатий досвід ССЄС щодо перегляду правил урегулювання та процедури розгляду, а також компромісів і конкуруючих цінностей, яких прагне ССЄС, є дуже повчальним і його слід враховувати з метою запровадження горизонтального комплексного документа законодавчого характеру, що містить загальні стандарти цивільного процесу;

Хартія

4. Наголошує, що у тому, що стосується справедливого судового розгляду та доступу до правосуддя, мережі співпраці та бази даних, що посилюють судову співпрацю та обмін інформацією, слід підтримувати та розширювати;
 5. Надзвичайно вітає розвиток електронного правосуддя та, зокрема, створення Європейської судової мережі та Європейського порталу електронного правосуддя, що має стати єдиним центром у сфері юстиції в Союзі;

The Union acquis in civil justice cooperation

6. Calls also on the Commission to assess whether further measures to consolidate and strengthen a horizontal approach to the private enforcement of rights granted under Union law should be proposed and whether the hereby-proposed common minimum standards of civil procedure could be seen as promoting and ensuring such a horizontal paradigm;

7. Reiterates that the systematic collection of statistical data on the application and performance of existing Union instruments in the area of civil justice cooperation is of the utmost importance;

8. Invites in this context the Commission to assess whether additional implementing measures by the Member States could contribute to the effective application of self-standing Union procedures and contends that a robust and systematic supervisory process on the part of the Commission should be established for that purpose;

The legal basis of the proposal

9. Observes that Article 114 TFEU (harmonisation of the internal market) has been used to adopt a number of

Союзне *acquis* щодо співробітництва у сфері цивільного правосуддя

6. Закликає Комісію оцінити, чи слід запропонувати додаткові заходи з консолідації та зміцнення горизонтального підходу до забезпечення прав осіб, передбачених законодавством Союзу, і чи пропонувані цими спільними мінімальними стандартами цивільного процесу положення можуть розглядатися як заохочення та забезпечення такої горизонтальної парадигми;

7. Знову заявляє, що систематичний збір статистичних даних про застосування та реалізацію існуючих механізмів Союзу щодо співробітництва в сфері цивільного правосуддя є надзвичайно важливим;

8. Пропонує в цьому контексті Комісії оцінити, чи можуть додаткові імплементаційні заходи держав-членів сприяти ефективному застосуванню окремих процедур Союзу, заявляючи, що для цього слід забезпечити надійний та систематичний нагляд з боку Комісії;

Правова база пропозиції

9. Відзначає, що стаття 114 ДФЄС (гармонізація внутрішнього ринку) була використана для прийняття низки

Union acts with procedural implications; Article 114 on the approximation of the provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States which have as their object the establishment and functioning of the internal market has been and is still being used as the legal basis for a wide range of sector-specific directives which harmonise certain aspects of civil procedure such as, for example, the Directive on the enforcement of intellectual property rights (IPR);

10. Notes, however, that Article 81 TFEU provides for the adoption of measures in the area of judicial cooperation in civil matters having cross-border implications, including measures for the approximation of the laws and regulations of the Member States, particularly when necessary for the proper functioning of the internal market; considers, therefore, that Article 81 TFEU constitutes the appropriate legal basis for the proposed legislative instrument;

11. Contends that the notion of 'cross-border implications' in the text of Article 81(2) TFEU regarding the adoption of civil justice cooperation measures should be construed in a broader manner and

актів Союзу для застосування у процесуальних відносинах; стаття 114 щодо наближення положень, встановлених законодавством, регламентами або адміністративними заходами держав-членів, метою яких є розбудова та функціонування внутрішнього ринку, як були так і будуть використовуватися як правова основа для широкого кола інструментів – конкретних директив, які гармонізують певні аспекти цивільного процесу, такі як, наприклад, Директива щодо забезпечення прав інтелектуальної власності (ПІВ);

10. Зазначає, однак, що стаття 81 передбачає затвердження заходів у сфері судової співпраці в цивільних справах, що мають транскордонні наслідки, включаючи заходи щодо наближення законодавства та правил держав-членів, зокрема, коли це потрібно для забезпечення нормального функціонування внутрішнього ринку; в зв'язку з цим вважаючи, що стаття 81 ДФЄС є відповідною правовою базою для запропонованого законодавчого інструменту;

11. Посилається на те, що поняття «транскордонних наслідків» у тексті частини 2 статті 81, беручи до уваги застосування заходів співробітництва у сфері цивільного правосуддя, має тлумачити-

should thus not be perceived as synonymous with 'cross-border litigation';

12. Underlines that the current interpretation of the notion 'matters with cross-border implications' is rather narrow and results in the creation of two sets of rules and two categories of litigants that might lead to further problems and unnecessary complications; stresses that a broader interpretation should therefore be adopted;

13. Stresses in that context that the hereby proposed common minimum standards of civil procedure would lead to further efficiencies if Member States extended their scope of application not only to matters falling within the scope of Union law, but in general to both cross-border and purely internal cases;

Mutual Trust in the European Judicial Area

14. Notes that the main activities of the Union in the European Area of Justice as far as civil justice is concerned, relate to the introduction of instruments on jurisdiction, pendency and the cross-border enforcement of judgments;

ся більш широко, і тому не слід сприймати його як синонім «транскордонних судових справ»;

12. Наголошує, що сучасне тлумачення поняття «справ, що мають транскордонні наслідки», є досить вузьким і створює два підходи до правил, що застосовуються, та дві групи учасників, що може призвести до подальших проблем та непотрібних ускладнень; підкреслюючи, що саме тому слід застосовувати більш широке тлумачення;

13. Акцентує увагу в зв'язку з цим, що запропоновані цим проектом спільні мінімальні стандарти цивільного процесу у подальшому стануть більш ефективними, якщо держави-члени розширять сферу їх застосування не лише до справ, що підпадають під сферу дії законодавства Союзу, а й загалом як до транскордонних, так і до внутрішніх справ;

Взаємна довіра до Простору Європейського Правосуддя

14. Відзначає, що основна діяльність Союзу в Європейському просторі правосуддя стосовно цивільного судочинства пов'язана із запровадженням відповідних інструментів щодо юрисдикції, правопорушення та транскордонного виконання судових рішень;

15. Reiterates and underlines that the free circulation of judgments has increased mutual trust between the national judiciaries, thus increasing legal certainty and providing sufficient stability and predictability for citizens and businesses in the Union;

16. Emphasises in that respect that mutual trust is a complex notion and that many factors play a role in building that trust, such as judicial education, cross-border judicial cooperation and exchange of experience and best practices between judges;

17. Notes that mutual trust may be fostered inter alia by non-legislative methods, such as judges cooperating within the European Judicial Network or participating in training;

18. Welcomes therefore the EJTJN's nine judicial training principles adopted at its 2016 General Assembly, in that they provide a common foundation and framework for Europe's judiciary and judicial training institutions alike;

19. Contends, nevertheless, that from a strictly legal viewpoint, mutual trust presupposes, at a very fundamental level, that national judiciaries in the Union per-

15. Знову підтверджує і підкреслює, що вільний обіг судових рішень підвищив взаємну довіру між національними судовими органами, збільшивши тим самим правову впевненість і забезпечивши достатню стабільність і передбачуваність для громадян та бізнесу в Союзі;

16. Наголошує в зв'язку з цим, що взаємна довіра є складним уявленням і що багато факторів відіграють роль у формуванні такої довіри, як, наприклад, судова освіта, транскордонне співробітництво у сфері правосуддя, обмін досвідом та найкращою практикою між суддями;

17. Відзначає, що взаємна довіра може бути забезпечена, серед іншого, не лише законодавчими методами, а й, зокрема, такими, як співробітництво судів у межах Європейської судової мережі або участі у тренінгах;

18. Вітає дев'ять принципів підготовки ЄССТ, які було ухвалено на Генеральній Асамблеї у 2016 р., оскільки вони забезпечують загальну основу для європейської судової системи і судових навчальних тренінгів також;

19. Посилається, однак, на те, що із суто юридичної точки зору взаємна довіра передбачає, що на фундаментальному рівні процесуальні механізми, передбачені у на-

ceive each other's procedural arrangements – on both the level of law-on-the-books and of law-in-action – as guaranteeing fair civil proceedings;

20. Points out therefore, that the elaboration of systematic, minimum standards of Union civil procedure in the form of an across-the-board horizontal directive, would lead to increasing mutual trust among Member States' judiciaries and ensure a common, Union-wide balancing of fundamental procedural rights for civil cases, creating a more deeply rooted general feeling of justice, certainty and predictability throughout the Union;

Common minimum standards of civil procedure

21. Emphasises that effective civil procedure systems play a crucial role for upholding the rule of law and the Union's fundamental values. They are also a prerequisite for sustainable investment and a business- and consumer- friendly environment;

22. Considers that the lack of clarity about limitation periods for citizens, consumers and companies in disputes having cross-border impli-

ціональних судових системах у Союзі, відповідають загальним вимогам – не тільки на папері, а й на практиці – як такі, що забезпечують справедливий розгляд цивільних справ;

20. Наголошує в зв'язку з цим, що систематичне запровадження мінімальних стандартів цивільного процесу Союзу у формі загальнодержавної горизонтальної директиви приведе до збільшення взаємної довіри між судовими органами держав-членів і забезпечення спільного загальноєвропейського балансу основних процесуальних прав у цивільних справах, глибокого вкорінення загального почуття справедливості, впевненості та передбачуваності в усьому Союзі;

Спільні мінімальні стандарти цивільного процесу

21. Підкреслює, що ефективні системи цивільного процесу мають вирішальну роль у забезпеченні верховенства права та основних цінностей Союзу. Вони також є необхідною умовою для забезпечення стабільних інвестицій та сприятливого середовища для бізнесу та споживачів.

22. Вважає, що відсутність єдиних підходів щодо визначення строків давності для громадян, споживачів і підприємств у спорах, які мають

cations can hinder access to justice. Calls thus on the Commission and Member States to assess the feasibility and desirability of harmonising those limitation periods in civil proceedings;

23. Finds that there is a clear need for legislation to provide for a set of procedural standards applicable to civil proceedings and calls on the Commission to proceed with the delivery of its action plan for the implementation of the Stockholm programme;

24. Pursuant to Article 225 TFEU, requests therefore the Commission to submit by 30 June 2018, on the basis of Article 81(2) TFEU, a proposal for a legislative act on common minimum standards of civil procedure, following the recommendations set out in the Annex hereto;

25. Confirms that the recommendations annexed to this motion for a resolution respect fundamental rights and the principles of subsidiarity and proportionality;

26. Considers that the requested proposal does not have financial implications, as the introduction of minimum standards of civil procedure will lead to economies of scale in terms of reduced costs for litigants and their representatives who will not

транскордонні наслідки, може перешкоджати доступу до правосуддя. Відповідно закликаючи Комісію та держави-члени оцінити доцільність та бажаність узгодження цих строків у цивільному процесі;

23. Вважає, що існує очевидна потреба передбачити у законодавстві низку процесуальних стандартів у сфері цивільного процесу, і закликає Комісію продовжувати реалізацію плану дій щодо здійснення Стокгольмської програми;

24. Згідно зі статтею 225 ДФЄС, просить Комісію подати до 30 червня 2018 р., на підставі частини 2 статті 81, пропозиції щодо законодавчого акта про спільні мінімальні стандарти цивільного процесу, а також рекомендації, викладені у додатку;

25. Підтверджує, що рекомендації, що містяться в додатку до цієї пропозиції резолюції, засвідчують повагу до основних прав і відповідають принципам субсидіарності та пропорційності;

26. Вважає, що ця пропозиція не має фінансових наслідків, оскільки запровадження мінімальних стандартів цивільного процесу приведе до економії з точки зору зниження витрат для сторін та їх представників, принаймні щодо тих, хто не знайомий з

need to familiarise themselves with a different country's civil procedure regime;

27. Instructs its President to forward this resolution and the accompanying recommendations to the Commission and the Council, and to the Parliaments and Governments of the Member States.

особливостями цивільного процесу в іншій країні;

27. Доручає своєму Голові передати цю резолюцію та супутні рекомендації Комісії та Раді, а також парламентам та урядам держав-членів.

**ANNEX TO THE MOTION FOR
A RESOLUTION: RECOMMENDATIONS FOR A DIRECTIVE
OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL
ON COMMON MINIMUM STANDARDS OF CIVIL PROCEDURE
IN THE EU**

A. PRINCIPLES AND AIMS OF THE PROPOSAL REQUESTED

**ДОДАТОК ДО РЕЗОЛЮЦІЇ:
РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ДИРЕКТИВИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО
ПАРЛАМЕНТУ ТА РАДИ ПРО СПІЛЬНІ МІНІМАЛЬНІ
СТАНДАРТИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ЄС**

A. ПРИНЦИПИ І ЦІЛІ ПРОПОЗИЦІЇ

1. In the Union, enforcement of law before courts remains largely the matter of national procedural rules and practice. National courts are also Union courts. It is therefore for the proceedings before them to ensure fairness, justice and efficiency as well as effective application of Union law.

2. The implementation of the principle of mutual recognition of judgments in civil matters has increased Member States' trust in each

1. У Союзі застосування закону судами залишається переважно питанням національних процесуальних правил та практики. Національні суди є також судами Союзу. Саме тому для розгляду справ у цих судах потрібно забезпечити справедливість, правосудність та ефективність, а також ефективне застосування законодавства Союзу.

2. Запровадження принципу взаємного визнання судових рішень у цивільних справах збільшило довіру держав-членів до систем цивільного

other's civil justice systems, while measures for the approximation of the laws and regulations of the Member States can facilitate cooperation between the authorities and the judicial protection of individual rights. The extent of mutual trust is very much dependent on a number of parameters, which include, inter alia, mechanisms for safeguarding the rights of the claimant or the defendant while guaranteeing access to courts and justice.

3. Although the Member States are party to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (ECHR), experience has shown that that alone does not always provide a sufficient degree of trust in the civil justice systems of other Member States. National civil procedure rules of the Member States vary considerably, often in terms of some fundamental procedural principles and guarantees, thus risking that mutual trust and confidence between judicial authorities might be hindered.

4. It is therefore necessary, in order to protect the fundamental rights and freedoms of the Union citizens, to help modernise national procedures and to ensure a level playing field for businesses and increased growth thanks

судочинства кожного з них, однак заходи щодо наближення законів і регламентів держав-членів можуть сприяти більшій співпраці між владою та державами-членами у сфері судового захисту прав особи. Сфера взаємної довіри багато в чому залежить від низки чинників, які охоплюють, зокрема, механізми захисту прав позивача або відповідача, водночас гарантуючи доступ до судів та правосуддя.

3. Хоча держави-члени є учасниками Конвенції про захист прав людини та основних свобод (ЄКПЛ), досвід показує, що вона єдина не завжди забезпечує достатній рівень довіри до систем цивільного судочинства інших держав-членів. Національні правила цивільного процесу держав-членів значно відрізняються, часто з точки зору деяких основних процесуальних принципів та гарантій, що, таким чином, може завадити взаємній довірі та довірі між судовими органами.

4. Тому для захисту основних прав та свобод громадян Союзу потрібна допомога у модернізації національних процедур та забезпеченні рівних умов та подальше зростання бізнесу завдяки ефективним правовим системам,

to effective and efficient legal systems, to adopt a directive further developing the minimum standards set out in the Charter and in the ECHR. The proper legal basis for such a proposal is Article 81(2) TFEU, which concerns measures in the field of judicial cooperation in civil matters. The directive is to be adopted by means of the ordinary legislative procedure.

5. Common minimum standards of civil procedure are deemed necessary to form a sound basis for the approximation and improvement of national laws, in view of the flexibility it gives to Member States in preparing new civil procedure laws while reflecting a general consensus on the principles of civil justice practice.

6. Common minimum standards should lead to increased confidence in the civil justice systems of all Member States, which, in turn, should lead to more efficient, faster and more flexible judicial cooperation in a climate of mutual trust. Such common minimum rules should also remove obstacles to the free movement of citizens throughout the territory of the Member States, thus ensuring that especially citizens travelling abroad would no longer

зокрема, шляхом прийняття директиви для подальшого розвитку мінімальних стандартів, викладених у Хартії та в ЄКПЛ. Належною юридичною підставою для такої пропозиції є частина 2 статті 81, що стосується заходів у сфері судової співпраці у цивільних справах. Директива має бути ухвалена в порядку звичайної законодавчої процедури.

5. Спільні мінімальні стандарти цивільного процесу вважаються необхідними щодо формування належної основи для наближення та вдосконалення національного законодавства з огляду на гнучкість, яку вона надає державам-членам у підготовці нових законів про цивільний процес, відтворюючи загальний консенсус щодо принципів практики цивільного судочинства.

6. Спільні мінімальні стандарти мають сприяти підвищенню довіри до систем цивільного судочинства всіх держав-членів, що, своєю чергою, повинно привести до ефективнішої, швидшої та більш гнучкої судової співпраці в умовах взаємної довіри. Такі загальні мінімальні правила мають також усунути перешкоди для вільного пересування громадян на всій території держав-членів, тим самим гарантуючи, що громадяни, які виїжджають за кордон, більше не будуть

be hesitant about dealing with civil justice systems of other Member States.

7. The proposed directive is not aimed at substituting national civil procedure systems in their entirety. While respecting national specificities and the fundamental right to an effective remedy and to a fair trial, which ensures effective and efficient access to justice, it is aimed at establishing common minimum standards regarding the function and conduct of Member States' civil proceedings in relation to all matters falling within the scope of Union law. It is also aimed at providing a basis for the gradual deepening of the approximation of civil procedure systems of Member States.

8. The proposal does not affect Member States' provisions regarding the organisation of their courts and their rules regarding the appointment of the judges.

9. The present proposal complies with the principles of subsidiarity and proportionality, as the Member States cannot act alone to set up a set of minimum standards of civil procedure, and the proposal does not go

стурбовані проблемами, пов'язаними з особливостями системи цивільного судочинства інших держав-членів.

7. Запропонована Директива не спрямована на заміну національного цивільного процесу в повному обсязі. Поважаючи національну специфіку та фундаментальне право на ефективний засіб правового захисту та справедливий судовий розгляд, який забезпечує ефективний та продуктивний доступ до правосуддя, вона спрямована на встановлення спільних мінімальних стандартів щодо функціонування та здійснення цивільного судочинства в державах-членах для всіх справ, що підпадають під сферу дії законодавства Союзу. Вона також спрямована на розбудову основи для подальшого поступового поглибленого наближення систем цивільного процесу держав-членів.

8. Ця пропозиція не впливає на положення держав-членів щодо організації своїх судів та їх правил стосовно призначення суддів.

9. Ця пропозиція відповідає принципам субсидіарності та пропорційності, оскільки держави-члени не можуть самостійно діяти, щоб встановити сукупність мінімальних стандартів цивільного процесу, і ця пропозиція не

further than absolutely necessary in ensuring effective access to justice and mutual trust in the Union.

B. TEXT OF THE PROPOSAL REQUESTED

Directive of the European Parliament and the Council on common minimum standards of civil procedure in the EU

THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,

Having regard to the Treaty on the Functioning of the European Union, and in particular Article 81(2) thereof,
Having regard to the European Parliament's request to the European Commission,
Having regard to the proposal from the European Commission,

After transmission of the draft legislative act to the national parliaments,
Having regard to the opinion of the European Economic and Social Committee,
Acting in accordance with the ordinary legislative procedure,
Whereas:

(1) The Union has set itself the objective of maintaining and developing an area of freedom, security and justice, in which the free movement of persons is ensured. For the gradual establishment of such an area, the Union is to adopt

виходить за межі необхідного для забезпечення ефективного доступу до правосуддя та взаємної довіри в Союзі.

B. ТЕКСТ ПОДАНОЇ ПРОПОЗИЦІЇ

Директива Європейського парламенту та Ради щодо спільних мінімальних стандартів цивільного процесу в ЄС

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТ ТА РАДА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ,

Беручи до уваги Договір про функціонування Європейського Союзу, зокрема, частину 2 статті 81,
Беручи до уваги запит Європейського парламенту до Європейської Комісії,
Беручи до уваги пропозицію Європейської Комісії,

Після передачі проекту законодавчого акта національним парламентам,
Беручи до уваги висновок Європейського економічного та соціального комітету,
Діючи відповідно до звичайної законодавчої процедури,
Враховуючи, що:

(1) Союз поставив за мету підтримувати та розвивати зону свободи, безпеки та справедливості, в якій забезпечується вільне пересування людей. Для поступового створення такого простору Союз має ухвалити за-

measures relating to judicial cooperation in civil matters having cross-border implications, particularly when necessary for the proper functioning of the internal market.

(2) Pursuant to Article 81(2) of the Treaty on the Functioning of the European Union, those measures should be aimed at ensuring, inter alia, the mutual recognition and enforcement of judgments between Member States, the cross-border service of documents, the cooperation in the taking of evidence, effective access to justice and the elimination of obstacles to the good functioning of civil proceedings, if necessary by promoting the compatibility of the rules on civil procedure applicable in the Member States.

(3) According to the Presidency conclusions of the European Council in Tampere of 15 and 16 October 1999, and in particular point (33) thereof, enhanced mutual recognition of judgments and other judicial decisions and the necessary approximation of legislation would facilitate cooperation between competent authorities and the judicial protection of individual rights. The principle of mutual recognition should therefore become the cornerstone of judicial cooperation

ходи, що стосуються судової співпраці у цивільних справах, що мають транскордонні наслідки, передусім коли це потрібно для забезпечення належного функціонування внутрішнього ринку.

(2) Відповідно до частини 2 статті 81 Договору про функціонування Європейського Союзу ці заходи мають бути спрямовані на забезпечення, зокрема, взаємного визнання та виконання рішень між державами-членами, транскордонне вручення документів, співпраці в отриманні доказів, ефективному доступі до правосуддя та усунення перешкод на шляху до належного функціонування цивільного судочинства, за потреби, шляхом сприяння сумісності правил цивільного процесу, що застосовуються в державах-членах.

(3) Відповідно до висновків Європейської Ради, ухвалених на засіданні в Тампері 15 та 16 жовтня 1999 р., зокрема, пункту 33 вищезгаданого документа, поглиблене взаємне визнання рішень суду та інших судових документів та необхідне наближення законодавства сприятиме співпраці влади у сфері судового захисту прав особи. Тому принцип взаємного визнання має стати наріжним каменем судової співпраці у цивільних справах Союзу.

in civil matters within the Union.

(4) According to the action plan for the implementation of the Stockholm programme, the European judicial area and the proper functioning of the single market are built on the cornerstone principle of mutual recognition, which is in turn premised on the idea that Member States trust each other's judicial systems. This principle can only function effectively on the basis of mutual trust among judges, legal professionals, businesses and citizens. The extent of that trust is dependent on a number of parameters, including the existence of mechanisms to safeguard the procedural rights of litigants in civil proceedings. Common minimum standards enhancing the right to fair trial and the efficiency of judicial systems and contributing to an effective enforcement regime are therefore necessary to guarantee the application of that principle.

(5) By establishing minimum rules on the protection of procedural rights of litigants, and ensuring citizens easier access to justice, this Directive should strengthen the trust of Member States in civil justice systems of other Member States and can thus help promote a fundamental rights culture in the Union, as

(4) Відповідно до Плану дій щодо реалізації Стокгольмської програми, Європейський простір правосуддя та належне функціонування єдиного ринку будуються на принципі взаємного визнання, що, своєю чергою, ґрунтується на думці, що держави-члени довіряють судовій системі один одного. Цей принцип може ефективно функціонувати лише на основі взаємної довіри між суддями, професіоналами, підприємцями та населенням. Обсяг цієї довіри залежить від низки чинників, включаючи наявність механізмів захисту процесуальних прав учасників процесу в цивільному судочинстві. Тому для забезпечення реалізації цього принципу потрібні спільні мінімальні стандарти, що забезпечують право на справедливий судовий розгляд, ефективність судової системи та сприяють ефективному режиму виконання.

(5) Встановлюючи мінімальні спільні правила захисту процесуальних прав учасників процесу та забезпечуючи громадянам легший доступ до правосуддя, ця Директива має посилити довіру держав-членів до систем цивільного правосуддя інших держав-членів і, таким чином, посприяти просуванню куль-

well as a more efficient internal market, while upholding the Union's fundamental freedoms by developing a deeper general sense of justice, certainty and predictability throughout its territory.

(6) The provisions of this Directive should apply to civil disputes having cross-border implications, including those arising from the violation of the rights and freedoms guaranteed by the law of the Union. Where this Directive refers to the violation of rights granted under Union law, it covers all the situations where the breach of rules established at Union level has caused or is likely to cause prejudice to natural and legal persons. Nothing should prevent Member States from applying the provisions of this Directive also to purely internal civil justice cases.

(7) All Member States are contracting parties to the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedom of 4 November 1950. The matters referred to in this Directive should be dealt with in compliance with that Convention and in particular the rights of fair trial and

тури фундаментальних прав у Союзі, а також ефективнішому внутрішньому ринку, водночас підтримуючи основні свободи Союзу, розвиваючи більш глибоке загальне почуття справедливості, впевненості та передбачуваності на всій його території.

(6) Положення цієї Директиви повинні застосовуватися до цивільних справ, що мають транскордонні наслідки, у тому числі ті, що виникають унаслідок порушення прав та свобод, гарантованих законодавством Союзу. Якщо ця Директива посиляється на порушення прав, наданих відповідно до законодавства Союзу, вона охоплює всі випадки, коли порушення правил, встановлених на рівні Союзу, викликало або може спричинити шкоду фізичним та юридичним особам. Ніщо не має перешкоджати державам-членам застосовувати положення цієї Директиви так само до суто внутрішніх цивільних справ.

(7) Всі держави-члени є сторонами Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. Питання, згадані в цій Директиві, мають розглядатися відповідно до цієї Конвенції, зокрема, прав на справедливий суд і ефективний засіб правового захисту.

effective remedy.

(8) This Directive seeks to promote the application of common minimum standards of civil procedure to secure effective access to justice in the Union. The generally recognised right of access to justice is also reaffirmed by Article 47 of the Charter of Fundamental Rights of the European Union (the 'Charter').

(9) Civil proceedings should be further improved by taking advantage of the technological developments in the field of justice and of new tools available to the courts and tribunals, which can help to overcome geographical distance and its consequences in terms of high costs and length of proceedings. To further reduce litigation costs and the length of proceedings, the use of modern communication technology by the parties and the courts and tribunals should be further encouraged.

(10) In order to enable persons to be heard without requiring them to travel to the court or tribunal, Member States should ensure that oral hearings as well as taking of evidence by hearing witnesses, experts or parties can be carried out using any appropriate means of distance communication, unless, on account of the specific circumstances of the case, the use

(8) Ця Директива спрямована на сприяння застосуванню спільних мінімальних стандартів цивільного процесу з метою забезпечення ефективного доступу до правосуддя в Союзі. Загальноприйняте право на доступ до правосуддя також підтверджується статтею 47 Хартії основних прав Європейського Союзу («Хартія»).

(9) Цивільний процес слід вдосконалити, скориставшись технологічними досягненнями у сфері правосуддя та новими інструментами, доступними для судів та органів, які можуть допомогти подолати географічну відстань і пов'язані з цим високі витрати та тривалість розгляду справи. Для подальшого зменшення судових витрат і тривалості судових процесів слід продовжувати заохочувати використання сучасних технологій зв'язку сторонами, судами та органами.

(10) Для того щоб люди реалізували своє право бути почутими в суді та не подорожували задля цього до суду або органу, держави-члени мають забезпечити, щоб усне судове засідання, а також отримання доказів шляхом дачі показань свідків, експертів чи сторін, могли здійснюватися за допомогою відповідних засобів зв'язку на відстані, за винятком випадків, коли за конкретних обста-

of such technology would not be appropriate for the fair conduct of the proceedings. This provision is without prejudice to Council Regulation (EC) No 1206/2001.

(11) Member States' courts should be able to rely on experts' opinions for technical, legal or other evidentiary issues. Save where coercive measures are needed and in accordance with the freedom to provide services and the case-law of the Court of Justice, judges in one Member State should be able to appoint experts to conduct investigations in another Member State without any prior authorisation being necessary for their conduct. To facilitate judicial expertise and taking into account limitations in appointing sufficiently qualified experts in one Member State's jurisdiction, for instance due to the technical sophistication of the case or the existence of direct or indirect links between the expert and the parties, a European directory of all national lists of experts should be created and kept up to date as part of the European e-justice portal.

(12) Provisional and protective measures should strike an appropriate balance between the interests of the

вин справи застосування такої технології не буде доречним для справедливого розгляду справи. Це положення не порушує Постанову Ради (ЄС) № 1206/2001.

(11) Суди держав-членів повинні мати можливість покладатися на думку експертів щодо технічних, юридичних або інших питань, що підтверджують доказ. За винятком випадків, коли потрібні примусові заходи та відповідно до свободи надання послуг і судової практики Суду, судді в одній державі-члені повинні мати можливість призначати експертів для проведення досліджень в іншій державі-члені без попередньої домовленості для його проведення. Для полегшення судової експертизи та врахування обмежень щодо призначення кваліфікованих фахівців у юрисдикції однієї держави-члена, наприклад, через технічну складність справи або наявність прямих або непрямих зв'язків між експертом та сторонами, має бути створений Європейський довідник усіх національних експертів як частина європейського порталу електронного судочинства, який слід постійно оновлювати.

(12) За допомогою тимчасових і забезпечувальних заходів слід встановити належний баланс між інтересами

applicant in being awarded provisional protection and the interests of the defendant in preventing abuse of such protection. When provisional measures are requested prior to obtaining a judgment, the court with which the application is lodged should be satisfied on the basis of evidence submitted by the applicant that he or she is likely to succeed on the substance of the claim against the defendant. Furthermore, the applicant should be required in all situations to demonstrate to the satisfaction of the court that his claim is in urgent need of judicial protection and that without the provisional measures, the enforcement of the existing or future judgment may be impeded or made substantially more difficult.

(13) The provisions of this Directive shall be without prejudice to the particular provisions for the enforcement of rights in the domain of intellectual property set out in Union instruments and most notably those found in Directive 2004/48/EC of the European Parliament and of the Council. It shall also be without prejudice to the particular provisions for the recovery of cross-border debt as established in the European Account Preservation Order.

заявника у наданні тимчасового забезпечення та інтересами відповідача у запобіганні зловживанню такими заходами. Якщо тимчасові заходи вимагаються до ухвалення рішення, суд, до якого подається скарга, має ухвалити рішення на підставі доказів, поданих заявником, якщо він, імовірніше за все, досягне успіху по суті позову проти відповідача. Крім того, заявник повинен у будь-якому разі довести суду, що його вимога потребує термінового судового захисту і що без застосування таких заходів виконання чинного чи майбутнього рішення може бути суттєво ускладнене або взагалі унеможливлене.

(13) Положення цієї Директиви не порушують конкретних правил щодо забезпечення прав інтелектуальної власності, викладених у документах Союзу, і, зокрема, тих, що містяться в Директиві 2004/48/ЄС Європейського парламенту та Ради. Це також не має суперечити окремим положенням щодо сплати транскордонних боргів, як встановлено в Європейському наказі про забезпечення коштів на рахунок.

(14) A key role should be given to courts in protecting the rights and interests of all parties and in managing the civil proceedings effectively and efficiently.

(15) The objective of securing a fair trial, better access to justice and mutual trust, as part of the policy of the Union to establish an area of freedom, security and justice, should encompass access to judicial as well as extra-judicial dispute resolution methods. In order to encourage parties to use mediation, Member States should ensure that their rules on limitation and prescription periods do not prevent the parties from going to court or to arbitration if their mediation attempt fails.

(16) Due to differences between Member States' rules of civil procedure and especially those governing the service of documents, it is necessary to define the minimum standards that should apply to civil proceedings falling within the scope of Union law. In particular, service methods that ensure prompt and safe receipt of the served documents, confirmed by a proof of delivery, should be prioritised. The use of modern communication technologies should therefore be widely encouraged. For documents that need to be served

(14) Ключову роль слід надавати судам у захисті прав та інтересів усіх сторін та в ефективному і продуктивному керуванні цивільним процесом.

(15) Визначена мета щодо забезпечення справедливого судового розгляду та взаємної довіри як частини політики Союзу для розбудови зони свободи, безпеки та правосуддя має охоплювати доступ до судових і позасудових методів вирішення спорів. Щоб заохотити сторони використовувати посередництво, держави-члени мають забезпечити, щоб правила про строки його здійснення не перешкождали сторонам звертатися до суду або арбітражу, якщо їх спроба посередництва не вдасться.

(16) Через відмінності між правилами цивільного процесу держав-членів та, зокрема, правилами вручення документів потрібно визначити мінімальні стандарти, які мають застосовуватися до цивільних справ, що підпадають під сферу дії законодавства Союзу. Зокрема, пріоритетними мають бути такі способи вручення, що забезпечують швидке та безпечне отримання документів, які передаються, підтверджене доказами їх вручення. Тому рекомендується широко використовувати сучасні комунікаційні техноло-

on the parties, electronic service should be on an equal footing with postal service. The available electronic means should ensure that the content of the documents and other written communications received is true and faithful to that of the documents and other written communications sent, and that the method used for the acknowledgment of receipt provides confirmation of the receipt by the addressee and of the date of receipt.

(17) Member States should ensure that the parties to civil proceedings have the right to a lawyer of their choice. In cross-border disputes, the parties should have the right to a lawyer in the Home State for preliminary advice and another one in the Host State to conduct the litigation. Confidentiality of communication between the parties and their lawyer is key to ensuring effective exercise of the right to a fair trial. Member States should therefore respect the confidentiality of meetings and other forms of communication between the lawyer and the parties in the exercise of the right to a lawyer provided for in this Directive. The parties to a case should be able to waive the right

гії. Для документів, які потрібно вручити сторонам, електронні сервіси мають застосовуватися на рівних умовах з поштовою службою. Доступні електронні засоби мають забезпечувати, щоб вміст отриманих документів та інших письмових повідомлень був дійсним і відповідав вимогам до документів та інших надісланих письмових повідомлень, а також щоб спосіб, який використовується для підтвердження вручення, забезпечував підтвердження такого вручення одержувачем і дату вручення.

(17) Держави-члени повинні забезпечити, щоб сторони цивільного судочинства мали право на адвоката за їх вибором. У міжнародних спорах сторони мають право мати одного адвоката у країні походження для отримання попередньої консультації, а другого – у приймаючій державі для ведення судового процесу. Конфіденційність спілкування між сторонами та їх адвокатами є запорукою ефективного здійснення права на справедливий судовий розгляд. Тому держави-члени мають поважати конфіденційність зустрічей та інших форм спілкування між адвокатом і сторонами під час здійснення прав адвоката, передбачених цією Директивою. Сторони повинні мати мож-

granted under this Directive provided that they have been given information about the possible consequences of waiving that right.

(18) The payment of court fees should not require the claimant to travel to the Member State of the court or tribunal seized or to hire a lawyer for that purpose. In order to ensure claimants' effective access to the proceedings, the Member States should offer at least one of the distance-payment methods provided for in this Directive, as a minimum. Information about court fees and methods of payment, as well as about the authorities or organisations competent to give practical assistance in the Member States should be transparent and easily accessible on the internet through appropriate national websites.

(19) Member States should ensure the respect of the fundamental right to legal aid as provided for in Article 47(3) of the Charter. All natural or legal persons involved in civil disputes within the scope of this Directive, whether acting as claimants or as defendants, should be able to assert their rights in the courts even if their personal financial situation makes it impossible

ливість відмовитися від права, наданого відповідно до цієї Директиви, за умови, що їм було надано інформацію про можливі наслідки відмови від цього права.

(18) Сплата судових витрат не повинна зобов'язувати заявника приїжджати до держави – члена суду чи органу, який розглядає справу, або наймати для цього адвоката. Щоб забезпечити ефективний доступ заявників до правосуддя, держави-члени мають запропонувати принаймні один із методів дистанційної оплати, передбачених цією Директивою. Інформація про судові збори та способи оплати, а також про органи чи організації, компетентні надавати практичну допомогу в державах-членах, мають бути прозорими та легко доступними в інтернеті через відповідні національні веб-сайти.

(19) Держави-члени мають забезпечити повагу основного права на правову допомогу, як це передбачено частиною 3 статті 47 Хартії. Усі фізичні або юридичні особи, які беруть участь у цивільних справах у межах цієї Директиви, незалежно від того, діють вони як позивачі чи відповідачі, повинні мати можливість захищати свої права в судах, навіть якщо їх особиста фінансова ситуація

for them to bear the costs of the proceedings. Legal aid should cover pre-litigation advice with a view to reaching a settlement prior to bringing legal proceedings, legal assistance in bringing a case before a court and representation in court and assistance with the cost of proceedings. This provision is without prejudice to Council Directive 2002/8/EC.

(20) The creation of a European judicial culture that fully respects subsidiarity, proportionality and judicial independence is central to the efficient functioning of a European judicial area. Judicial training is a crucial element in this process as it enhances mutual confidence between Member States, practitioners and citizens. In this regard, Member States should cooperate and provide support for vocational training and exchange of best practices between legal professionals.

(21) This Directive sets minimum rules. Member States may extend the rights set out in this Directive in order to provide a higher level of protection. Such higher level of protection should not constitute an obstacle to

не дозволяє покривати витрати на судовий розгляд. Правова допомога має охоплювати як досудові консультації з метою досягнення врегулювання, так і час упродовж здійснення судочинства, зокрема, надання правової допомоги щодо подання позову до суду та представництва в суді, а також допомоги у витратах на провадження. Це положення не порушує Директиви Ради 2002/8/ЄС.

(20) Створення Європейської судової культури має відбуватися на основі принципів субсидіарності, пропорційності та незалежності судів, що є ключовим у функціонуванні Європейського простору правосуддя. Судові тренінги є найважливішим елементом цього процесу, оскільки це підвищує взаємну довіру між державами-членами, практиками та громадянами. У зв'язку з цим держави-члени мають співпрацювати та надавати підтримку професійному навчанню та обміну найкращими практиками між фахівцями у галузі юстиції.

(21) Ця Директива встановлює мінімальні правила. Держави-члени можуть поширювати права, передбачені цією Директивою, для забезпечення більш високого рівня захисту. Такий рівень захисту не має становити

mutual trust and effective access to justice that those minimum rules are designed to facilitate. The level of protection provided for by the Charter, as interpreted by the Court, and the primacy, unity and effectiveness of Union law should thereby not be compromised.

(22) Since the objectives of this Directive, namely setting common minimum standards of civil procedure, cannot be sufficiently achieved by the Member States but can rather, by reason of the scale or effects of the action, be better achieved at Union level, the Union may adopt measures, in accordance with the principle of subsidiarity as set out in Article 5 of the Treaty on European Union. In accordance with the principle of proportionality, as set out in that Article, this Directive does not go beyond what is necessary in order to achieve those objectives.

(23) In accordance with [Article 3]/[Articles 1 and 2] of Protocol No 21 on the position of the United Kingdom and Ireland in respect of the area of freedom, security and justice, annexed to the Treaty on European Union and to the Treaty on the Functioning of the European

ти перешкоди на шляху взаємної довіри й ефективного доступу до правосуддя, оскільки ці мінімальні правила призначені для його полегшення. Таким чином, рівень захисту, передбачений Хартією, як це було витлумачено Судом, а також першочерговість, єдність та ефективність Союзного законодавства не повинні таким чином порушуватися.

(22) Оскільки цілей цієї Директиви, а саме встановлення спільних мінімальних стандартів цивільного процесу, не можна досягнути державами-членами окремо, тільки на рівні Союзу, Союз може вживати заходів відповідно до принципу субсидіарності, як передбачено статтею 5 Договору про Європейський Союз. Відповідно до принципу пропорційності, викладеної в цій статті, Директива не виходить за межі того, що потрібно для досягнення цих цілей.

(23) Відповідно до [статті 3] / [статей 1 і 2] Протоколу № 21 про позицію Сполученого Королівства та Ірландії в галузі свободи, безпеки та справедливості, що містяться в Додатку про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу [ці держави-

Union, [those Member States have notified their wish to take part in the adoption and application of this Directive]/ [and without prejudice to Article 4 of that Protocol, those Member States are not taking part in the adoption of this Directive and are not bound by it or subject to its application].

(24) In accordance with Articles 1 and 2 of Protocol No 22 on the position of Denmark, annexed to the Treaty on European Union and to the Treaty on the Functioning of the European Union, Denmark is not taking part in the adoption of this Directive and is not bound by it or subject to its application, HAVE ADOPTED THIS DIRECTIVE:

члени повідомили про своє бажання взяти участь у прийнятті та застосуванні цієї Директиви] / [і без шкоди для статті 4 цього Протоколу, ці держави-члени не беруть участі в ухваленні цієї Директиви, вона не є обов'язковою і не підлягає застосуванню].

(24) Відповідно до статей 1 і 2 Протоколу № 22 про позицію Данії, доданої до Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу, Данія не бере участі в прийнятті цієї Директиви і не пов'язана нею або не підлягає застосуванню,

УХВАЛИЛИ ЦЮ ДИРЕКТИВУ:

CHAPTER I: SUBJECT MATTER, SCOPE AND DEFINITIONS

РОЗДІЛ I: ПРЕДМЕТ, СФЕРА ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Article 1 Subject matter

The objective of this Directive is to approximate civil procedure systems so as to ensure full respect for the right to a fair trial as recognised in Article 47 of the Charter and in Article 6 of the ECHR, by laying down minimum standards concerning the commencement, conduct and conclusion of civil proceedings before Member States' courts or tribunals.

Стаття 1. Предмет

Метою цієї Директиви є наближення цивільного процесу з тим, щоб забезпечити повне дотримання права на справедливий судовий розгляд, визнане статтею 47 Хартії та статтею 6 ЄКПЛ,